

PLANNING & CONTROLCYCLUS
SPOORBOEKJE 2025

GEMEENTE WESTLAND

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Planning & control-cyclus (P&C-cyclus)	4
	P&C-cyclus in het kort	4
3.	Planning & control documenten in 2025: drie jaren in één jaar	6
3.1	Jaarstukken 2024	7
	Planning Jaarstukken 2024.....	7
	Doelen Jaarstukken 2024	8
3.2	1e Afwijkingenrapportage 2025	9
	Planning 1 ^e Afwijkingenrapportage 2025	9
	Doelen 1e Afwijkingenrapportage 2025	9
3.3	Kadernota 2025	10
	Planning Kadernota 2025	10
	Doelen Kadernota 2025.....	10
3.4	Begroting 2026 – 2029	11
	Planning Begroting 2026 - 2029	11
	Doelen Begroting 2026-2029	12
3.5	2e Afwijkingenrapportage 2025	13
	Planning 2 ^e Afwijkingenrapportage 2025	13
	Doelen 2 ^e Afwijkingenrapportage 2025	13

1. Inleiding

Het Spoorboekje 2025 beschrijft welke planning & control (P&C)-documenten in kalenderjaar 2025 worden opgesteld, welke informatie deze documenten bevatten en hoe deze zich tot elkaar verhouden. Ook geeft het inzicht in de planning van de verschillende planning & control documenten, die het college in 2025 de raad zal aanbieden.

De volgende documenten worden in 2025 aan de raad aangeboden (in volgorde van aanbieding aan de gemeenteraad):

1. Jaarstukken 2024
2. Eerste Afwijkingenrapportage 2025
3. Kadernota 2025 (met doorkijk naar toekomstige jaren)
4. Programmabegroting 2026-2029
5. Tweede Afwijkingenrapportage 2025

2. Planning & control-cyclus (P&C-cyclus)

P&C-cyclus in het kort

Het college is verantwoordelijk voor het dagelijkse bestuur en de uitvoering van het beleid, terwijl de gemeenteraad als volksvertegenwoordiger het beleid met bijbehorend budget vaststelt en controleert. De P&C-cyclus is een belangrijk instrument voor zowel de raad, het college als de ambtelijke organisatie als het gaat om plannen maken, voortgang monitoren, daar waar nodig bijsturen en verantwoording afleggen.

Het proces van planning & control kent dus 4 fasen:

1. Planning (Kadernota/Begroting)
 - In de Begroting worden (maatschappelijke) doelen opgenomen en het budget dat bij de uitvoering ervan hoort
2. Uitvoering
 - Het college voert de plannen conform begroting uit
3. Monitoring en bijsturing (Afwijkingenrapportages)
 - De voortgang van de uitvoering wordt gemonitord. Verloopt de uitvoering volgens plan en binnen het budget? Als dat niet het geval is, is bijsturing noodzakelijk.
4. Verantwoording en evaluatie (Jaarstukken)
 - Het college legt verantwoording af aan de gemeenteraad:
 - “Wat wilden we bereiken?”
 - “Wat hebben we hiervoor gedaan?”
 - “Wat heeft het gekost?”
 - Evalueren en verbeterpunten meenemen in de volgende cyclus

De P&C-cyclus start met de kadernota die op zijn beurt is gebaseerd op het collegewerkprogramma. De Kadernota dient als een voorbereidend document, waarin grote lijnen worden geschetst voor het toekomstig beleid en de financiën. Het opstellen van een Kadernota is wettelijk niet verplicht. Echter, in de financiële verordening van de gemeente Westland is opgenomen dat het college jaarlijks een Kadernota aan de raad aanbiedt.

De Kadernota dient als belangrijke basis voor de begroting; de begroting geeft nadere invulling aan deze richting en is gedetailleerder. De begroting is een wettelijk verplicht document. Volgens de Gemeentewet moet het college jaarlijks een begroting opstellen en deze door de gemeenteraad laten vaststellen.

De tussentijdse rapportages dienen om de voortgang (zowel inhoudelijk als financieel) van de begroting te monitoren en bij te sturen. Er wordt een prognose afgegeven per 31 december van het desbetreffende jaar. Ook voor de tussentijdse rapportages geldt dat die zijn opgenomen in de financiële verordening van de gemeente, maar niet wettelijk verplicht zijn.

Het slotstuk van de P&C-cyclus zijn de jaarstukken. Ook dit is een wettelijk verplicht document waarin het college verantwoording aflegt aan de raad.

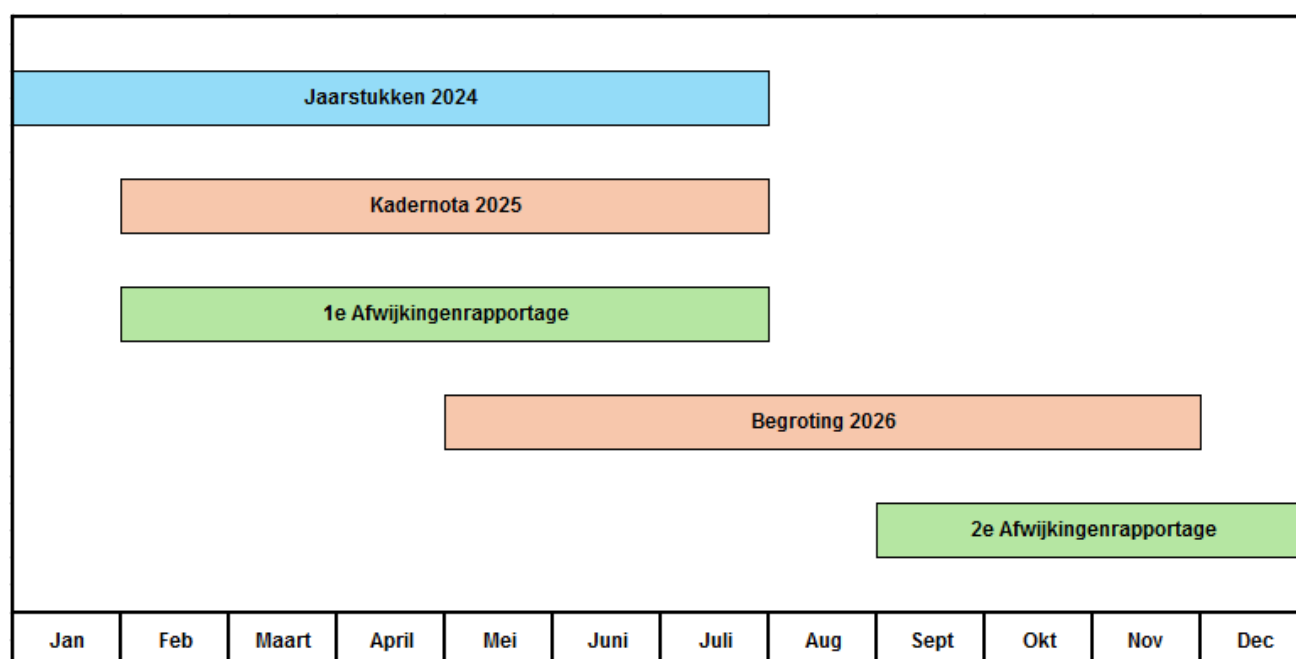
De Rekenkamer Westland heeft in 2018 een onderzoek gepubliceerd naar de bruikbaarheid van de begroting en jaarrekening van de gemeente Westland. Destijds zijn aanbevelingen gedaan om de documenten te verbeteren. De rekenkamer onderzocht in 2024 of de bruikbaarheid van de financiële documenten is verbeterd. Het onderzoek is gebaseerd op het bestuderen van de begroting 2023 en 2024, tussentijdse rapportages en wijzigingsvoorstellen in 2023 en 2024 en tot slot de jaarrekening 2023. Er is beperkt gekeken naar de begroting 2025. Aanbevelingen uit dit onderzoek kunnen leiden tot een verdere verbetering in de P&C-cyclus van de gemeente Westland.

3. Planning & control documenten in 2025: drie jaren in één jaar

Zoals in de inleiding vermeld verschijnen in 2025 de volgende documenten:

1. Jaarstukken 2024
2. Eerste Afwijkingenrapportage 2025
3. Kadernota 2025 (met doorkijk naar 2026-2029)
4. Programmabegroting 2026-2029
5. Tweede Afwijkingenrapportage 2025

Hoewel de bovenstaande documenten in het jaar 2025 ter besluitvorming aan de raad worden aangeboden, raken de documenten drie jaarschijven: 2024, 2025 en 2026. Hieronder vindt u een schematische weergave van de P&C kalender 2025. De bovenstaande documenten worden in dit document per paragraaf toegelicht.

3.1 Jaarstukken 2024

De verplichting om jaarstukken op te stellen is geregeld in de artikelen 197 tot en met 201 van de Gemeentewet. Deze artikelen beschrijven de verplichtingen voor gemeenten om financiële verantwoording af te leggen aan de gemeenteraad én de manier waarop dat moet gebeuren. Dit alles wordt nader geduid in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), waar onder andere de inhoud van de jaarrekening wordt gespecificeerd. De jaarstukken bieden inzicht in de financiële positie per 31-12 2024 van de gemeente en de uitvoering van het gemeentebestuur in het afgelopen jaar. Het college legt hiermee verantwoording af aan de gemeenteraad over de uitgevoerde taken en hoeveel geld er is besteed aan verschillende doelen/activiteiten. Voor de jaarstukken 2024 betekent dit verantwoording wordt afgelegd over de (bijgestelde) begroting 2024.

De Jaarstukken bestaan uit:

1. **Jaarrekening:** de financiële verantwoording van de gemeente voor het afgelopen jaar. De Jaarrekening bevat de balans en de toelichting hierop (overzicht van bezittingen en schulden per 31-12), en de staat van baten en lasten (inkomsten en uitgaven waar onder- en/of overschrijdingen zichtbaar zijn). Vanaf 2023 moeten gemeenten (maar ook provincies en gemeenschappelijke regelingen) een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening.

2. **Jaarverslag:** het verslag van het college over de uitvoering van het beleid in het afgelopen jaar (in programma's en paragrafen); geeft inzicht in de gestelde doelen en de resultaten die zijn behaald. Per programma wordt een toelichting bij de cijfers gegeven (informatie over oorzaak en gevolg van eventuele afwijkingen).

In het jaarverslag presenteert het college welke activiteiten zijn uitgevoerd en welke beleidsdoelen hiermee zijn bereikt. Vaak worden belangrijke projecten en initiatieven in het jaarverslag opgenomen.

Ook stelt de accountant een **accountantsverslag** op. Het verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen van de accountant die voortvloeien uit de controle van de jaarrekening. In het verslag wordt aandacht gegeven aan de actuele stand van zaken van de gemeente (zoals de financiële positie en de rechtmatigheidsverantwoording). De accountant geeft een oordeel over de getrouwheid van de cijfers en de rechtmatigheidsverantwoording.

In samenspraak met de accountant worden vooraf heldere werkafspraken gemaakt zodat de accountantscontrole soepel kan verlopen.

Nadat de controle van de accountant is afgerond, start het bestuurlijke traject. De planning van deze fase van de jaarstukken is hieronder opgenomen.

Planning Jaarstukken 2024

Activiteit	Datum
Behandelen Jaarstukken, accountantsverslag en bestuurlijke reactie B&W	27 mei 2025
Aanbieden Jaarstukken, accountantsverklaring en bestuurlijke reactie griffie	27 mei 2025
Behandelen Jaarstukken (en accountantsverslag) auditcommissie	11 juni 2025
Behandelen en vaststellen jaarstukken gemeenteraad	9/10 juli 2025

Naar aanleiding van de Jaarstukken kunnen de raadsleden schriftelijke vragen stellen, met een afgesproken maximum van 30 per fractie. Het college garandeert de tijdige beantwoording van de raadvragen voor zover deze het aantal van 30 (subvragen worden als vraag meegeteld) niet overstijgen. Het betreft hier technische vragen, politieke vragen kunnen tijdens de begrotingsraad gesteld worden.

De planning voor het beantwoorden van de schriftelijke raadvragen ziet er als volgt uit:

Activiteit	Datum
Aanleveren digitale Jaarstukken bij de griffie	27 mei 2025
Indienen raadvragen aan griffie, voor 9.00 uur	10 juni 2025
Verzenden beantwoording raadvragen naar gemeenteraad	19 juni 2025

Doelen Jaarstukken 2024

- Verantwoording (beleidsmatig en financieel) afleggen over 2024
- Financieel resultaat over boekjaar bepalen
- De raad een voorstel voorleggen voor de besteding van het financieel resultaat
- Rechtmatigheidsverantwoording afgeven

3.2 1e Afwijkingenrapportage 2025

De tussentijdse rapportages zijn de afgelopen jaren meerdere keren van vorm en inhoud gewijzigd. Het was zoeken naar een balans tussen de raad in zijn informatiebehoefte te voorzien en tevens inzicht te geven in de voortgang van de begroting. Zo werden er in 2023 twee voortgangsrapportages opgesteld en in 2024 twee afwijkingenrapportages en een slotwijziging. In 2025 maken we twee afwijkingenrapportages, de 1^e Afwijkingenrapportage (1^e AFWR) en 2^e Afwijkingenrapportage (2^e AFWR).

De 1^e Afwijkingenrapportage 2025 is het eerste bijstuurmoment in 2025. Het college kijkt naar de voortgang en verwachte afwijkingen van de begroting 2025. Hierbij rapporteert het college over de beleidsinhoudelijke afwijkingen en over de financiële effecten van de afwijkingen. Dit geldt voor zowel incidentele als structurele wijzigingen. Voor structurele wijzigingen geldt in het algemeen, dat zij tot nadere besluitvorming voor onbepaalde tijd opgenomen zijn. Incidentele wijzigingen zijn wijzigingen die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies als deze eveneens het karakter van tijdelijkheid of een eindig doel hebben.

Daarnaast worden er bijstuurvoorstellen voorgelegd aan de raad, inclusief een bijbehorende begrotingswijziging. Het college legt de tussentijdse rapportage voor, de raad stelt deze (eventueel gewijzigd) vast. De 1^e AFWR is geen plek voor nieuw beleid. Alleen exogeen onontkoombare ontwikkelingen* worden hierin meegenomen.

In de 1^e Afwijkingenrapportage 2025 wordt het actuele Financieel Meerjaren Perspectief (FMP) gepresenteerd.

De 1^e Afwijkingenrapportage 2025 wordt in de raadsvergadering van juli 2025 behandeld (dezelfde vergadering van de jaarstukken 2024).

Planning 1^e Afwijkingenrapportage 2025

Activiteit	Datum
Behandelen 1 ^e Afwijkingenrapportage in college van B&W	27 mei 2025
Aanbieden 1 ^e Afwijkingenrapportage aan griffie	27 mei 2025
Behandelen 1 ^e Afwijkingenrapportage in auditcommissie	11 juni 2025
Behandelen en vaststellen 1 ^e Afwijkingenrapportage	9 juli 2025

Doelen 1^e Afwijkingenrapportage 2025

- Afwijkingen (beleidsmatig en financieel) rapporteren
- Afwijkingen lopende jaar MIP rapporteren
- De raad een voorstel voorleggen voor bijstelling van de begroting
- Reeds genomen besluiten
- Exogeen onontkoombare wijzigingen* opnemen (zowel incidenteel als structureel), geen nieuw beleid
- Een geactualiseerd FMP presenteren

* Dit zijn ontwikkelingen die onontkoombaar zijn en buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen.

3.3 Kadernota 2025

In de vorige hoofdstukken zijn de afsluiting van het boekjaar 2024 en eerste bijstuurmoment van het jaar 2025 aan de orde geweest. In dit hoofdstuk wordt vooruitgekeken naar 2026 en verder, resulterend in de Kadernota 2025.

De Kadernota is een belangrijk document binnen het planning- en controlproces van een gemeente en zo ook van de gemeente Westland. In de Kadernota schetst het college de (financiële) contouren voor de komende 4 jaar. Hiermee vormt de Kadernota 2025 een belangrijke basis voor de programmabegroting 2026-2029. De financiële randvoorwaarden en beleidskaders zijn op hoofdlijnen helder en dienen bij de begroting nader ingevuld te worden.

De ravijnjaren 2026 en verder komen dichtbij. Dit houdt in dat er strak gestuurd dient te worden op financiën om tot een structureel sluitende begroting te komen in 2026.

De Kadernota 2025 wordt in dezelfde periode opgewerkt als de 1^e Afwijkingenrapportage. Structurele effecten uit de 1e Afwijkingenrapportage met effect op het FMP, worden meegenomen als onderdeel van het financieel kader van de Kadernota.

De Kadernota is een strategisch document van het college waarin met name aandacht gegeven wordt aan omvangrijke projecten en politiek gevoelige ontwikkelingen. Ook worden de financiële uitgangspunten geformuleerd, zoals de verwachte belastingdruk, het niveau van de reserves, en de ruimte voor nieuwe investeringen. Om die reden is het Meerjaren investeringsplan (MIP) een belangrijk onderdeel van de Kadernota.

De gemeenteraad speelt een belangrijke rol bij de Kadernota. De Kadernota fungeert als een richtlijn voor het college. De raad heeft de mogelijkheid om wijzigingen voor te stellen, de kaders aan te passen of andere prioriteiten te stellen voordat de begroting wordt opgesteld.

De Kadernota 2025 inclusief het MIP wordt 27 mei ter vaststelling aan de raad aangeboden en in de raadsvergadering van juli 2025 behandeld (dezelfde vergadering van de jaarstukken 2024 en 1^e Afwijkingenrapportage 2025).

Planning Kadernota 2025

Activiteit	Datum
Behandelen Kadernota in college van B&W	27 mei 2025
Aanbieden Kadernota aan griffie	27 mei 2025
Behandelen Kadernota in de auditcommissie	11 juni 2025
Behandelen Kadernota in de gemeenteraad	9 juli 2025

Doelen Kadernota 2025

- (Financiële) contouren voor de komende 4 jaar schetsen
- Exogeen onontkoombare ontwikkelingen in beeld brengen
- Nieuw beleid een plek geven met inbegrip van een geactualiseerd MIP
- Een conceptdekkingsplan, voorzien van enkele handelingsperspectieven, aan de raad voorleggen. In dit verband krijgt u op 27 mei ook het Cebeon-rapport toegezonden.

3.4 Begroting 2026 – 2029

De verplichting om de begroting op te stellen is geregeld in de artikelen 189 tot en met 195 van de Gemeentewet. Dit wordt nader geduid in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), waar onder andere de inhoud van de begroting wordt gespecificeerd. De programmabegroting is een nadere uitwerking van de Kadernota, waarin het college haar plannen voor de jaren 2026-2029 uitwerkt. Dit doen we aan de hand van de 3 **W**-vragen:

- Wat** willen we bereiken?
- Wat** gaan we daarvoor doen?
- Wat** mag het kosten?

In de programmabegroting wordt het centrale afwegingskader van de Kadernota uitgewerkt en worden de activiteiten geconcretiseerd. Hierin wordt waar nodig rekening gehouden met de opvattingen van de raad zoals naar voren gebracht tijdens de raadsbehandeling van de Kadernota. In de programmabegroting worden de beleidsdoelen, activiteiten en effectindicatoren opgenomen om achteraf de realisatie van het beleid en de geleverde prestaties te kunnen verantwoorden. Naast het programmaplan zijn de paragrafen en de financiële begroting vaste onderdelen van de programmabegroting.

Het kan zijn dat zich na het opwerken van de 1e Afwijkingenrapportage en de Kadernota nog structurele exogeen, onontkoombare wijzigingen voordoen met effect op de volgende begrotingsjaren. Deze kunnen na een laatste beoordeling voor het zomerreces nog toegevoegd worden in de programmabegroting.

Het is in Westland gebruikelijk dat alleen het eerste jaar van de begroting door de raad wordt vastgesteld. De rest van de jaren wordt als leidraad voor het te voeren beleid aanvaard. Tegelijkertijd met de begroting wordt het Meerjaren investeringsplan aan de raad voorgelegd. Hierin worden de investeringsplannen van het college uitgewerkt. De hieruit volgende kapitaallasten worden verwerkt in de (meerjaren)begroting.

Planning Begroting 2026 - 2029

Activiteit	Datum
1 ^e behandeling Begroting in college van B&W	23 september 2025
2 ^e behandeling Begroting in college van B&W	30 september 2025
Aanbieden Begroting aan griffie	1 oktober 2025
Behandelen Begroting in auditcommissie	Nog in te plannen
Behandelen Begroting	12 november 2025

Naar aanleiding de Begroting kunnen de raadsleden schriftelijke vragen stellen, met een maximum van 30 per fractie. Het college garandeert de tijdige beantwoording van de raadsvragen voor zover deze het aantal van 30 (subvragen worden als vraag meegeteld) niet overstijgen. Het betreft hier technische vragen, politieke vragen kunnen tijdens de begrotingsraad gesteld worden.

De planning voor het beantwoorden van de schriftelijke raadsvragen ziet er als volgt uit:

Activiteit	Datum
Aanleveren digitale begroting bij de griffie	1 oktober
Indienen raadsvragen aan griffie, voor 9.00 uur	13 oktober
Verzenden beantwoording raadsvragen naar gemeenteraad	22 oktober 2025

Doelen Begroting 2026-2029

- De plannen voor de komende 4 jaar concretiseren
- Een meerjarig, structureel sluitende begroting aanbieden
- De raad voorstellen de begroting incl. bijbehorend dekkingsplan en het geactualiseerde MIP, vast te stellen.

3.5 2e Afwijkingenrapportage 2025

De 2^e Afwijkingenrapportage is het tweede en laatste bijstelmoment. Het college kijkt naar de voortgang en verwachte afwijkingen van de begroting 2025. Hierbij rapporteert het college over de beleidsinhoudelijke afwijkingen en over de financiële effecten van de afwijkingen. Dit geldt voor zowel incidentele als structurele wijzigingen. De 2e AFWR is geen plek voor nieuw beleid. Alleen exogeen onontkoombare ontwikkelingen worden hierin meegenomen. Daarnaast worden er bijsturingsvoorstellen voorgelegd aan de raad, inclusief begrotingswijziging. Het college legt de afwijkingenrapportage voor, de raad stelt deze (eventueel gewijzigd) vast. In de 2^e Afwijkingenrapportage 2025 wordt het actuele Financieel Meerjaren Perspectief (FMP) gepresenteerd.

Door de 2^e Afwijkingenrapportage in de raadsvergadering van december te behandelen, zal de slotwijziging komen te vervallen. Zo combineren we de doelen van de 2 producten in 1 product. Het doel van de 2^e Afwijkingenrapportage is, naast het rapporteren van de voortgang, een zo realistisch mogelijke inschatting te maken van de benodigde middelen. Ook kunnen we mogelijke onrechtmatigheden en grote afwijkingen in de jaarrekening proberen te voorkomen. De verschillen die met deze rapportage worden meegenomen hoeven we dan niet meer te verklaren. Daarnaast zal het proces van budgetoverhevelingen bij de 2^e Afwijkingenrapportage plaatsvinden, waardoor eerder over de doorgeschoven middelen beschikt kan worden.

Planning 2^e Afwijkingenrapportage 2025

Activiteit	Datum
Behandelen 2 ^e Afwijkingenrapportage in college van B&W	11 november 2025
Aanbieden 2 ^e Afwijkingenrapportage aan griffie	12 november 2025
Behandelen 2 ^e Afwijkingenrapportage in auditcommissie	Nog in te plannen
Behandelen 2 ^e Afwijkingenrapportage	10 december 2025

Doelen 2^e Afwijkingenrapportage 2025

- Voortgang rapporteren
- Begroting actualiseren, ook ten behoeve van de rechtmatigheid bij de jaarrekening
- Budgetoverhevelingen in beeld brengen
- Exogeen onontkoombare wijzigingen opnemen (zowel incidenteel als structureel), geen nieuw beleid
- Een geactualiseerd FMP presenteren